

ผืนผ้าแห่งภูมิปัญญา ที่หลอมรวมศิลปะการทอมือกับสี่ธรรมชาตอย่างประณีต “GI ผ้ากาบบัวอุบลราชธานี”

ศิลปะการทอมือที่ถ่ายทอดผ่านลวดลายเฉพาะถิ่น และเทคนิคดั้งเดิมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของช่างฝีมือท้องถิ่น ทรัพยากรทางวัฒนธรรมอันล้ำค่า ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็น สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) สะท้อนอัตลักษณ์ของอีสานใต้ สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นด้วยความภาคภูมิใจ ผ้ากาบบัวไม่ใช่เพียงเครื่องนุ่งห่มแต่คือเรื่องราวของวิถีชีวิต จิตวิญญาณ และความตั้งใจของผู้สร้างสรรค์

“ผ้ากาบบัว” เป็นผ้าเอกลักษณ์จังหวัดอุบลราชธานี ทอพุ่งด้วยมัดไหม (ไหมเกลียวหางกระรอก) สลับทอ ยกซิด และมัดหมี่ เส้นยืนย้อมแยกสีอย่างชินทิว ต้นแบบของผ้ากาบบัวนั้น มีการคิดค้นและออกแบบโดยนายมีชัย แต่สุจริยา ซึ่งเป็นบุตรของนางคำปุน ศรีใส ผู้ควบคุมการทอผ้าตัวอย่าง ณ แหล่งทอผ้าคำปุน ผ้ากาบบัวต้นแบบทอด้วยไหมในท้องถิ่นทั้งหมด นำไปเป็นตัวอย่างในการเผยแพร่ อบรมให้แก่กลุ่มทอผ้าทั่วทั้งจังหวัดอุบลราชธานี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๓ จนถึงปัจจุบัน

ลักษณะทางกายภาพ

๑. ผ้ากาบบัวอุบลราชธานี เป็นผ้าทอมือผลิตจากเส้นไหมหรือฝ้ายผสมผสานวิธีการทอผ้า ๔ กรรมวิธีใน ๑ ผืน ประกอบด้วยเส้นยืน ใช้เส้นไหมหรือฝ้ายย้อมสีดินเส้นสลับสีอย่างน้อย ๒ สี ทำให้ผืนผ้ามีมิติในแง่ของริ้วสีในแนวขวางหรือเรียกว่าลักษณะของชินทิว และเส้นพุ่งใช้เส้นไหมหรือฝ้ายในการทอจากวิธีการมัดหมี่ การยกหรือซิด และการมัดหมี่หรือหางกระรอก ทำให้ผืนผ้ามีมิติในแง่ของริ้วสี และการยกลวดลายให้โดดเด่นออกจากผืนผ้า ทั้งนี้ ผ้าทออาจไม่มีลายริ้วก็ได้ หรือมีการสอดดินเงิน หรือดินทอง หรือเส้นไหมสีต่าง ๆ เพื่อเพิ่มเติมความวิจิตรงดงามยิ่งขึ้น

๒. โทนสีผ้ากาบบัวอุบลราชธานี จะไล่จากสีอ่อนไปแก่ เช่น ขาว ชมพู เทา เขียว น้ำตาล เป็นต้น เพื่อให้คล้ายคลึงกับสีของกาบบัวหรือกลีบบัว หรือปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการและความนิยม

๓. ผ้ากาบบัวอุบลราชธานี แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่

๓.๑ ผ้ากาบบัว (ธรรมดา) หมายถึงผ้าทอที่ใช้เส้นด้ายยืนอย่างน้อย ๒ สี ทอเป็นพื้นลายริ้วตามลักษณะชินทิว และใช้เส้นด้ายพุ่งทอเป็นลาย คั่นด้วยหางกระรอก(ควบเส้น) มัดหมี่ และซิด

๓.๒ ผ้ากาบบัว (จก) หมายถึงผ้าทอที่ใช้เส้นด้ายยืนอย่างน้อย ๒ สี ทอเป็นพื้นลายริ้วตามลักษณะชินทิว และเพิ่มด้ายพุ่งพิเศษ โดยการจกเป็นลวดลาย กระจุกดาว หรือเกาะลายดาว ซึ่งอาจมีเป็นช่วงกลุ่มหรือกระจายทั่วทั้งผืนผ้า

๓.๓ ผ้ากาบบัว (คำ) หมายถึงผ้าทอที่มีหรือไม่มีลายริ้วก็ได้ เป็นผ้ายกหรือผ้าซิดที่ใช้เส้นด้ายพุ่งเพิ่มพิเศษ คือดินทอง อาจสอดแทรกด้วยดินเงินหรือไหม สีต่างๆไปตามลวดลายบนลายพื้น และคั่นด้วยมัดหมี่

ผ้ากาบบัว (ธรรมดา)

ผ้ากาบบัว (จก)

ผ้ากาบบัว (คำ)